

... Σ Η Μ Α ...

Ο.- - 'Από τήν Ποντιακή λαογραφία - 'Η ἐθνική θέσις τῶν Ποντίων ἔναντι τοῦ ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας μας ἀγῶνος τοῦ 1821.

Τήν ἐμπομπή αὐτή γράφει ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

... τό σῆμα σβῆνει **Φόρτε ε** ...

Τόσο μακριά. ἀπό τήν 'Ελλάδα ταξίδεψαν κάμποσοι "Ἕλληνες ἀπό τά χρόνια τά παλιά, γιά νά χτίσουν ἐκεῖ στά βάθη τῆς 'Ανατολῆς μιᾶ νέα 'Ελλάδα. Εἶναι ὁ Πόντος. Χιλιάδες χρόνια πέρασαν ἀπό τότε καί οἱ 'Ελληνο-Πόντιοι κράτησαν ἀκέραιες τίς ἐθνικοθρησκευτικές τους παραδόσεις.

'Η ἀπομεμακρυσμένη ἐσχатиὰ τοῦ 'Ελληνισμοῦ, ὁ Πόντος, τόσο μακριά ἀπό τήν ἀρχική κοιτίδα τοῦ 'Ελληνικοῦ φωτός, ἀπό ὅπου ἔλαμψε ἡ φλόγα καί φώτισε ὅλη τήν 'Ανατολή, ἀπό τόσο μακριά ὁ Πόντος δέν ἔπαψε νά διατηρῇ τούς ἐθνικούς δεσμούς μέ τήν Μητέρα 'Ελλάδα. Οἱ 'Ελληνο-Πόντιοι ποτέ δέν λησμονοῦσαν, πῶς εἶναι "Ἕλληνες καί ὅτι κοινά εἶναι τά πεπρωμένα τοῦ Γένους, κοινά τά ὄνειρα, κοινοί οἱ πόθοι, κοινή ἡ μοῖρα τῶν 'Ελλήνων.

20 ... ΛΥΡΑ-ΜΙΕΑΖ ...

Εἶχε ὁ Πόντος ἕνα προνόμιο. Τό ἀπομεμακρυσμένο τοῦ ἐδάφους, τό ἀπρόσιτο λόγῳ τῶν ὑψηλῶν **ὄρεων**, ἐξησφάλιζε τόν Πόντο ἀπό ἐπιδρομές, ἀλλά καί ἀπό διάφορες λογῆς-λογιῶν ἐπιδράσεις. "Ετσι τό 'Ελληνόπρεπο χρώμα στή ζωή τῶν Ποντίων διετηρεῖτο ἀνόθευτο. "Ομως ὁ Πόντος εἶχε καί ἕνα ἄλλο προνόμιο, προνόμιο δυσμενές. Μακριά κάθε φορά ἀπό τά γεγονότα, πού εἶχαν ἄμεση σχέση μέ τήν ἐθνική μας ἀνεξαρτησία, μέ τήν τύχη τῆς 'Ελλάδος ἀπό ἀπόφεως κρατικῆς ὁργανώσεως αὐτῆς, δέν μπορούσε νά ἔχη ἐνεργό ἀνάμιξη ὁ 'Ελληνισμός τοῦ Πόντου στήν ἐκάστοτε 'Εθνικο-πολιτική μας ἐξέλιξη.

... ἡ λύρα σταματᾷ ...

'Εν τούτοις ἡ ψυχὴ τῶν Ποντίων φτερούγιζε πάντα στήν 'Ελλάδα. "Οταν ὁ Πόντος ἦταν τμῆμα τοῦ Βυζαντίου, τό ἐθνικό αἶσθημα τῶν Ποντίων ἀποτελοῦσε ἀδιάσπαστο βίωμα τοῦ κοινοῦ αἰσθήματος τοῦ 'Ελληνισμοῦ τοῦ ὁποῖον σύμβολο λαμπρό καί φωτεινό ἦταν ἡ Κων/πολη. Μετά τήν πτώση της, ὁ Ποντιακός λαός ἔφαλλε καί τραγούδησε θρηνητικά ἄσματα γιά τό τραγικό γεγονός τῆς Φυλῆς, γιά τή μεγάλη ἐθνική συμφορά.

... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ ...

Ν'ἀηλί ἐμᾶς καί βᾶν ἐμᾶς οἱ Τοῦρι' τήν Πόλ' ἐπέραν, ἐπέραν τό Βασιλοσιδάμ' νι' ἑλλάεν ἀφεντία, μοιρολογοῦν τά ἐκκλησιὰς, κλαῖγνε τά μαναστήρια,

κι' Ἀ-Γιάννες ὁ χρυσόστομον κλαίει καὶ δερνοκοπᾶται.
- Μὴ κλαῖς, μὴ κλαῖς Ἀ-Γιάννε μου καὶ μὴ δερνοκοπᾶσαι,
ἡ Ρωμανία ἂν πέρασεν, ἀνθεῖ καὶ φέρει κι' ἄλλο.

..... μέ τὴν ὑπόκριση τῆς λύρας

Κι' ἂν καταλύθῃκε ἡ Ρωμισσύνη - ἡ Ρωμανία ἂν πέρασεν, - ξανά θά ἀθθίση τό δέντρο τῆς Ἑλλάδος - ἀνθεῖ καὶ φέρει κι' ἄλλο. Ἀμέσως μέ τὴν πτώση τῆς Κων/πόλεως, ἀλλά καὶ ἔπειτα μέ τὴν πτώση τῆς Τραπεζοῦντος, μέσα ἀπὸ τὴν ἀπόγνωση πρόβαλε ἡ αἰσιοδοξία, ὅτι μιὰ μέρα θά ἀναστηθῇ τό Γένος. Ἡ Ρωμανία ἂν πέρασεν, ἀνθεῖ καὶ φέρει κι' ἄλλο. Μοιάζει πολὺ ὁ στίχος μέ ἐκεῖνον τοῦ δημοτικοῦ ἄσματος

Πάλι μέ χρόνια μέ καιρούς, πάλι διὰ μας θάναι.

..... ἡ λύρα σταματᾷ.

Καὶ ἦρθε ἡ ὥρα καὶ οἱ θρυλοὶ ἐπαλήθευσαν. Ὑστερα ἀπὸ 400 χρόνια δουλείας, τό Γένος σύσσωμο ἐξεγείρεται. Ἀπὸ τό μακρινὸ Πόντο ἡ φυχὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέ συγκίνηση ἐθνικὴ καὶ μέ ἀγωνία παρακολουθεῖ τὰ γεγονότα. Καὶ δέν ἦταν μονάχα ἡ φυχικὴ αὐτὴ ἐπαφὴ τῶν Ποντίων μέ τὴν ἐξεγερθεῖσα Ἑλλάδα, Ὑπῆρχε καὶ πραγματικὴ ἐπαφή. Πρὶν ἀκόμη ξεσπάσῃ ὁ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἀγώνας, ὅταν ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία βρισκόταν στὸ στάδιο τῆς προετοιμασίας τοῦ ἀγῶνος καὶ συνεκέντρωνε χρήματα, ἀπὸ τότε κιόλας δημιουργήθηκε ἐπαφὴ μεταξὺ τῶν Ποντίων καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἑταιρίας. Πόντιοι διδάσκαλοι καὶ ἱερεῖς, δημογέροντες καὶ ἄλλοι παράγοντες πραγματοποιοῦν στὸν Πόντο μιὰ σειρὰ μυστικῶν συνεδριάσεων, μαζεύουν χρήματα καὶ ἐν μέσω ποικίλων ἀντιξοοτήτων τὰ στέλνουν στὴν Φιλικὴ Ἑταιρία. Θέλουν νὰ προσφέρουν περισσότερα, τὸν ἑαυτὸ τους, τὴ ζωὴ τους, μὰ βρίσκονται μακριὰ καὶ δέν τοὺς εἶναι δυνατόν νὰ δοκιμάσουν τὴν πιὸ μεγάλη χαρὰ, θυσιαζόμενοι γιὰ τὴν Πατρίδα. Δέν ἔχει ὅμως σημασία αὐτό. Οἱ Πόντιοι νοερὰ παρακολουθοῦν τὴν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων. Ἡ ἐθνικὴ τους φυχὴ πάλλεται καὶ περιμένει μέ συγκρατημένη τὴν ἀναπνοή τὴν ἐκβαση τῆς ἐθνικῆς προσπάθειας, ποὺ ἀνέλαβε ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία.

Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ποντίων στὸν ἐθνικὸ ἀγῶνα τοῦ 1821, ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ ἄλλα γεγονότα. Οἱ Ὑψηλάνται προήρχοντο ἀπὸ τὸν Πόντο. Γιὰ τοὺς λαμπροὺς αὐτοὺς πρωτοπόρους καὶ ἐμφυχωτάς της Ἀπαστάσεως τοῦ 1821, οἱ Πόντιοι αἰσθάνονται ὑπερήφανοι.

..... Λ ΥΡΑ-ΜΙΕΑΖ

Καὶ ξεσπᾷ ὁ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἀγὼν καὶ τὰ ὄνειρα τῶν Ποντίων φτερουγίζουν. Ποιὰ θά εἶναι ἡ τύχη ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἀγῶνα; Ἄρα γε ἡ ἰαχὴ τῆς ἐθνικῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἀνεξαρτησίας θά φτάσῃ καὶ μέχρι τὸν Πόντο; Γρήγορα σημαντικὸ τμήμα τῆς Ἑλλάδος ἀπελευθερώνεται. Ὅμως ὁ ἀγώνας σταματᾷ ἐκεῖ. Ἡπειρος, Μακε-

δονία καί Θράκη θά ἀπελευθερωθοῦν ἀργότερα, πολύ ἀργότερα. Ἀλλά καί τότε ὁ Πόντος δέν πρόκειται νά ἀπελευθερωθῇ.

Καί φθάνομε στά γεγονότα τοῦ 1922. Ἀντί γιά ἀπελευθέρωση τοῦ Πόντου, προσφέρεται στούς Ποντίους σάν λύση τό ξερρίζωμα. Καί ξερρίζωνονται οἱ Πόντιοι ἀπό τίς προαιώνιες ἐστίες τους καί ἔρχονται στήν Ἑλλάδα. Τώρα συνεορτάζουν μαζί μέ τούς ντόπιους ἀδελφούς τήν Μεγάλη Ἑθνική Ἐπέτειο τοῦ 1821. Ὅμως ἀναπολοῦν τά παλιά, τήν σειρά τῶν ιστορικῶν γεγονότων, τῶν πιό παλιῶν, τῶν κατοπινῶν καί τῶν στερνῶν. Συγιννοῦνται οἱ Πόντιοι μέ τούτη τήν ἀνάμνηση, μιά θαλίφη βαρειά κυριεύει τήν ψυχή τους, ὅμως μιά ὑπερηφάνεια ἐθνική ἔπειτα αἰσθάνονται μέσ' στήν ψυχή τους, ὅταν θυμοῦνται, ὅτι κάθε ἐθνικό γεγονός στήν πορεία τῶν αἰώνων τοῦς προκαλοῦσε πάντα συγκίνηση. Κάθε γεγονός γιά τήν Ἑλλάδα τοῦς ἐνδιέφερε ἄμεσα.

Καί ἐνῶ τέτοιες ἀναμνήσεις φέρνομε στό νοῦ μας οἱ Πόντιοι μέ τήν ἐορτασμό τῆς Ἑθνικῆς μας Ἐπετείου, μαζί τώρα καί τῆς Ἐπετείου τῆς Ἐκατονταετηρίδος τῆς Ἑλληνικῆς Δυναστείας, σκεπτόμαστε: τά ἰδιαίτερα ὄνειρα τῶν Ποντίων, ἔγιναν πιά ὄνειρα ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Καί οἱ παλιοί θρῦλοι ἐξακολουθοῦν νά ἀπασχολοῦν τήν ἐθνική μας ψυχή. Ἔτσι τέτοιες μέρες ἀναπολοῦμε καί σάν ἔθνος καί σάν οἰκογένεια, σάν ἄτομα, σάν Ἕλληνες, ἀναπολοῦμε τά παλιά, τήν ἱστορία, ἔπειτα ἀκοῦμε τῆς ψυχῆς μας τόν παλμό, ἐνῶ στά χεῖλη μας ἔρχεται ὁ ἦχος ἐνός παλιοῦ ἡρωικοῦ τραγουδιοῦ. Στερεῶνομε τότε τήν πίστη, πῶς ἀργά-γοργά οἱ παλιοί θρῦλοι θά ἀπαληθεύσουν, τό ἔθνος μας θά δικαιωθῇ.

• • • • • ΛΥΡ - ΤΡΑΓ • • • • •

Ἐδῶ κλείνει ἡ ἐμπομπή μας. Κοντά σας καί πάλι τήν ἐρχόμενη Κυριακή, τήν ἴδια πάντα ὥρα.

• • • • • Σ Η Μ Α • • • • •

Μετεδόθη ἡ λαογραφική μας ἐμπομπή - Ἀπό τήν Ποντιακή λαογραφία - πού γράφει ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

• • • • • τό σῆμα σβήνει • • • • •

... οἱ Τοῦρκ' τήν Πόλ' ἐπέσαν
... ἐκκλησιᾶς, κλαίγνε τῇ